

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 " "
za četrt leta . . . 2 " 10 " "

V Ljubljani na dom pošiljanje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Poguben mir.

IV.

Zgodovina Habsburške hiše kaže, da Slovenci niso prišli pod žezlo avstrijsko po sili meča, ampak prostovoljno; ista zgodovina kaže dalje, da so Slovenci bili tej hiši vedno vdani, da se smejo v vdanosti do cesarja izmed vseh avstrijskih dežel meriti ž njimi k večem še Tirolci. „Bog in cesar“ je našemu zvestemu narodu najvišji, nedotakljiv pojem, zapovedim teh dvojih se ustavljati nikdar poguma niti misli ni imel. Takí narodi so vsakemu cesarstvu zlata vredni, so mu steber, na katerega se v vseh okoliščinah zanašati sme. S takimi narodi se mora pa tudi po pravici ravnati, ne pa stopati jim na vrat, kakor hočejo nemški liberalci delati — gotovo ne v prid Avstrije.

Vsak drug narod je cesarsko rodovino in celo Avstrijo spravil še v zadrege, če ne naravnost v veliko nevarnost. Kolikokrat so že Madjari spuntali se! Zadnjič leta 1848. Vkrotení so bili ne po nemških narodih, ampak po Hrvatih (Jelačić) in Rusih — tedaj Slovanih. Od Nemcev ni imel cesar nobene pomoči, nasprotno — v največi sili so se bili spuntali tudi Dunajčani, v katerih sredi avstrijski cesar vedno živi, ki od cesarske rodovine prejema največ dobrot. V tej sili našel ni cesar pomoči in zavetja v prestolnem svojem mestu, ampak pri Tirolcih. Kitica stare in priljubljene tirolske pesmi se glasi:

„Und wenn die ganze Welt in Auftritt leben soll,
So lebt der Kaiser Franzl in Tirol“.

V vdanosti do cesarja, tedaj tudi do Av-

strije se tedaj odlikujejo posebno Tirolci in Slovenci — ker o Čehih govoriti nimam tu namena. Daljni dokaz temu je njihovo enako geslo. Tirolcem velja: „Für Gott, Kaiser und Vaterland“, nam Slovencem pa: „Za vero, dom, cesarja“. Temu geslu so bili do zdaj še vedno oboji zvesti, o kakem uporu Tirolcev ali Slovencev zoper Avstrijo ali cesarja ni bilo nikdar nič slišati, pač pa je bilo tu zavetje za cesarsko rodovino in trdna pomoč Avstriji.

In čeravno je to po zgodovini dokazano, hočejo nekteri z deželo tirolsko in tistimi, po katerih prebivajo Slovenci, ravnati ne le po mačehinjisko, ampak naravnost tako, kakor z nepokornimi ljudmi, z uporniki, rovarji. Tirolska dežela, ki je dobro katoliška in cesarjevi rodovini do smrti vdana, velja takim ljudem za uporno, za deželo, ki se mora ugnati, v kateri se mora narediti „red“.

Še slabše se godi nam Slovencem, kar imamo v Avstriji notranji „mir“. Dokler so bili nemirni časi, ko smo imeli še Benečansko, takrat smo mi dajali krepke sinove, da so krvaveli v bojih z Lahi in pojemali za mrzlico ali vročino po laških in dalmatinskih pokrajinah. Ravno laške dobrave so popile največ slovenske krvi, zato se kmetiški fantje, kedar gredó k vojakom, še zdaj poslavljajo od svojih ljubih s pesmijo:

„Zdaj gremo, — zdaj gremo,
Nazaj nas več ne bo“.

Ta pesem je bila prej popolnoma opravljena, kajti redki so bili taki, ki so vojaščino srečno prestali in vrnili se domu nazaj — če tudi še le čez mnogo mnogo let. Večidel

so poginili v vojski ali po raznih boleznih po močvirnih in nezdravih krajih gorenje, takrat avstrijske Italije. Bilo je takrat kmetov, ki so dali po dva, tri, štiri krepke sinove v vojno ali „cesarju“, kakor so takrat rekli. Ali čeravno niso nobenega več videli, vendar niso godrnjali, marveč še ponosni so bili, da so imeli toliko sinov, „ki so za cesarja kri prelili“.

Taka vdanost do vladarja, gospoda svojega, je pa lastnost slovanskih narodov sploh. Le pogledimo n. pr. Črnogorce. Zakaj je ta narod tako močan, da mu desetkrat večja sila nič ne more? Zato, ker ga navdaja ljubezen do gospodarja in domovine. Tudi nas Slovence krepí ta ljubezen, kajti če bi je ne imeli, ne bili bi prestali že toliko stisk, naveličali bi se bili muk, ktere nam napravljajo naši zdaj — žalibog! — mogočni nasprotniki v Avstriji sami.

Druge lastnosti Slovencev, zaradi katerih naši sevražniki posebno grešijo, so dobrotljivost, prizanesljivost, velikodušnost in v prvi vrsti neskončna, skoro hlapčevska potrpežljivost. Zadnja izvira iz tega, ker Slovenec ni željin gospodstva, ampak je vesel, če ga vsi pri miru pustijo, da more skrbeti za svoj dom, za rodovino svojo. Ali sedanja razmere je taka, da vtrudi tudi največjo potrpežljivost, kajti če boš še tako pohlevno žival le dražil in dražil, jej mora slednjič vendar le poiti potrpežljivost in pokazala ti bo zobé ali te zgrabila, da bo kar po tebi. Skušnjav takih so Slovenci prestali že mnogo, ni pametno niti previdno, da jim jih stavite še dalje. Da bi bili z drugimi narodi, n. pr. Nemci ali Madjari, tako ravnali, kaj bi že bilo! Komaj se je to

Mihajl Petrovič Pogodin.

Hrvatski napisal dr. Fr. Rački.
(Konec)

Ostala književna dela Pogodinova te druge dobe morejo se razdeliti na dvoje: neke spise je namreč izdal na obrambo svojih načel in učenih nazorov v ruskej historiji, v drugih pa je razpravljajal dnevna znanstvena in narodna vprašanja. V prvem obziru je bil Pogodin neizmerno delaven in žilav v obrambi normanizma proti novejšim protivnikom, od kojih so najmanjeji Kostomarov, Gedeonov in Ilovajskij. Kostomarov se je izrazil z veliko veštino za litvansko poreklo Rusov; ter je to svojo mnenje zastopal proti Pogodinu tudi v javnej ustmenej razpravi s protivnikom svojim v Petrogradu 19. marca l. 1860. Od tega časa prepír ni prenehal. Pogodin je odgovoril Kostomarov uže v II. knjizi (1867) svojih istoriko-kritičeskíh otrivakov. Ali ta je svoje mrzenje proti starej ruskej historiji tako daleč gnal, da je v svojej „ruskej istorii o žižneopisanijah“ izpustil životopise onih glavnih oseb, kakor so Rurik, Oleg, Igor in Svjatoslav, s kojimi se začenja po Nestorevim letopisu ruska povest. Na Pogodinove prigovore je odgovoril Kostomarov v petrogradskem „Vjestniku Evropi“ l. 1874, februarskej knjizi. Vse

kar je Pogodin proti Kostomarovu, a tisti čas proti prof. Ilovajskemu, ki drži Ruse za Slavene, pisal v različnih časopisih, zbral je on v eno knjigo, koja je l. 1874 izdal pod naslovom: „Borba ne na život a na smrt s novimi istoričeskimi eresjami“. Tretjemu protivniku svojemu g. Gedeonovu, ki skupaj z Moroškiptom, Saveljevom in Maksimovičem izvodi Varjago Ruse, od baltičnih in polabskih Slavenov, odgovori Pogodin l. 1864 v posebnem spisu: „G. Gedeonov i ego sistema“.

V onem drugem pogledu ni prenehal Pogodin delati v časopisih in zbornicah. Do l. 1856 je izdaval on, kakor je bilo spremenjeno, „Moskvitjanina“. L. 1859 je počel izdajati novi literarno-politični zbornik „Utro“, od kojega so izšle tri knjige (I. 1859, II. 1866, III. 1868). V ta zbornik so pisali razun Pogodina tudi Jazykov, Almazov, Homjakov. Kološin, Željeznov, Sologub, Dimitrijev, knez Vjazemskij, gr. D. A. Tolstoj, Lavrovskij in drugi. Sledečega leta 1867—8 je izdajal Pogodin drugi političen in književen list pod imenom „Ruskij“. Nadalje se morejo k tej vrsti književnih del tudi pribrojiti almanasi, koje je izdal Pogodin, kakor: „Gostinec“ in „Na novij god“ (1850); za tim spisi: „krasnoje jaičko

dlja krestjan“ (1860) in „Letučije listki“ (1866). Na dalje se ni ne eno veliko vprašanje, tičeče se narodnega, društvenega, državnega ali duševnega življenja Rusije ali celega Slovanstva, v Evropi skoz deset let pojavilo, o kojem ni Pogodin izrekel svojega mnenja javno neustrašljivo, odrešito, bodi si v javnih listovih bodi si ustmeno na shodih. Poljsko vprašanje je zanimalo Pogodina kakor vse druge rodoljube ruske. Pogodin je o tem vprašanju počemši od l. 1830 večkrat spregovoril in pisal, ter so njegova pisma in njegove opazke zbrane l. 1868 prišle na svitlo pod naslovom: „Polskoj vopros“. Ravno tako je zanimalo Pogodina vprašanje o ruskih baltičskih pokrajinah, na koje so neki nemški patrioti začeli pohlepno gledati. Pogodin jim odgovarja v knjizi „Ostzej-skij vopros“ (1869). Govori, koje je on govoril na slavo sevastopoljskih junakov, izdani so l. 1856 pod naslovom: „Zastolnija reči v čest Sevastopoljcev“; vsi njegovi govori te vrste pa so zbrani in l. 1872 izdani v knjizi: „Reči proiznesenija v toržestvenih i pročih sobranijah“. (l. 1830—1872).

Vrh teh del je Pogodin v tej drugi dobi svoje književne delavnosti na svitlo izdal nekaj prevodov nekaj pa izvirnih spisov drugih

poskusilo, brž je bila Avstrija v silni nevarnosti, iz ktere so jo rešili vselej le slovanski narodi.

Iz prej navedenih lastnosti Slovencev sledi, da ni le dober Avstrijan, ampak tudi hraber vojak. Zadnje resnico dokazuje zgodovina, dokazuje jo izrek slavnega vojskovođe Radeckega, ki je l. 1848. slovenske polke posebno pohvalil in v svojem poročilu imenoval jih junaške. Pri tem je treba poudarjati, da so se borili — ne zoper svoje osebne — ampak zoper sovražnike cesarja in Avstrije. Le primerite s tem Madjare ali druge, in razloček vam bo očiten.

Lahko bi mi bilo vdanost Slovencev do cesarske rodovine in Avstrije nadrobno dokazovati še dalje po zgodovini — posebno zadnjih let. Ali tega mi ni treba, kdor ljubi resnico in je pravičen, bo to že tako spoznal, nevernim Tomažem pa ne bom na uho tulil.

Toda predaleč sem zabredel v zgodovino in primerjevanje, prihodnjič bom na podlagi tega razleta spregovoril še nekaj v daljin dokaz, da je mir, kakoršnega imamo že 11 let, Avstriji, posebno pa nam Slovencem poguben.

Z bojišča.

Strašni in silno krvavi boji pri Šipki so potihnili. Iz Gornjega Studena se angleškemu listu „Daily News“ 28. avgusta telegrafuje, da Turki niso ponavljali napada na Šipkini klanec. Pozicije se na nobeni strani niso nič spremenile. Turške baterije napadajo Ruse od strani. V Tundjini dolini nastavili so Turki devet baterij. Pa Rusi so dobili dovolj pomoči. Dopisnik omenjenega lista, ki je osebno gledal one boje, piše, da je do 23. t. m. samo 3000 Rusov branilo klanec proti 50.000 Turkom s prav Leonidovim junaštvom. V zadnjem času pa jim je prišel iz Trnovega na pomoč general Radecki z 10.000 možmi in vse kaže, da bode Radecki ubranil ta silno važni prehod balkanski, zlasti ker so Turki, kakor se iz Petrograda 29. avg. telegrafuje, po svojih napadih vidno otrpili in onemogli. Po lastnih virih zgubili so Turki na 10.000 mrtvih, Rusi pa so imeli od 21. do 27. avgusta 2480 ranjenih, med njimi 95 častnikov; število mrtvih še ni znano, v obče pa se sodi, da je četrtina

mrtvih. Na evropskem bojišči zgubila je Rusija do 9. avgusta 14.459 mož. Rumunska divizija, ki stoji pri Plevni, se je bila že prijavila s Turki in se je hrabro držala.

Tudi v Aziji se vojniško položenoje ni spremenilo. Muktar paša je bil 25. avgusta napadel generala Loris-Melikova, ter se z njim bojeval od ranega jutra do 5. ure popoldne, pa je bil na vseh krajih premagan ter se je po veliki zgubil umaknil nazaj v Ladžo. Le višine pri Kisili-Tapi, ki jih je branil le 1 batalijon ruski, zasel je bil že precej zjutraj. Rusi imeli so v tem boju hude zgube, ker so bili ranjeni tudi generallajtenant Čavčavadze, general Komarov in podpolkovnik Barjatinski. Krdelo polkovnika Šelkovnikova, ki je iz Sočija odrinilo v Suhum, da se združi s četo generala Alhasova, je 18. avg. napalo od sovražnika vtrjene Gagrinske soteske, ter jih po oči osvojilo, vključno streljanju nekega monitorja. Drugo jutro pa je to strelanje nekemu oddelku branilo, da ni mogel skoz sotesko marširati. Ko je pa ruska ladija „Konstantin“ napala turški monitor, utihnilo je strelanje in pot je bila odprta. 21. avg. je omenjeno krdelo Turke potolklo pri Pecundi, 23. pa prišlo Gudaut, kjer je bilo nekaj turških vojakov in 1000 Abhazov. Od morja sim pomagali so jim 3 monitorji. Po daljšem boju zbežalo je nekaj vojakov na ladije, nekaj pa se jih je razkropilo. Rusi so dobili mnogo pušek, streliva in živeža. Gudaut so pa Turki zažgali. Do Mzaria ni več sovražnikov. Četa Šelkovnikova se je ustavila v Litniu, da se nekoliko odpočije. Ko je Alhazov prekorajil reko Kodor, popustili so Turki svoje pozicije okoli Dranda in se umaknili v Kellasuri. Vodje vstalih Abhažanov so sporočili, da so pripravljeni odložiti orožje.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf se bode 7. septembra, vrnivši se s svojega popotovanja iz Reke podal tudi v Zagreb, kakor se je sporočilo vodstvu ondašnje železnične postaje. Ni pa vrjetno, da bi se v Zagrebu kaj mudil, ker se dotičnim mestom o tej reči ni nič na-

znano. 25. t. m. prijadral je srečno v Zader, kjer se je bila ladija Miramar ustavila. Na Franc-Jožefovem obrežju, kjer je igrala vojaška godba, zbralo se je bilo brez števila ljudi. Ces. namestnik baron Rodič podal se je nemudoma na ladijo, da se je cesarjeviču poklonil, in kmalo potem odpeljala sta se tudi mestni župan in deželni glavar tje, da sta se tudi poklonila cesarski visokosti. 26. t. m. zjutraj izročil je cesarjevič po svojem višjem dvornem mojstru mestnemu županu 200 glđ. za zaderske reveže, okoli 8. ure pa je odrinil dalje.

Ministerski svet se je, kakor poroča „Politik“, razgovarjal o adresi gališkega deželnega zbora ter je neki sklenil, da je vladarju ne bode svetoval sprejeti, če bode zbor potrdil spremenjeni načrt Groholskega. Tudi bodo v tem slučaju zbor nemudoma razpuščen, še preden bode volil deputacijo, ki bi imela adresu cesarju izročiti, in ces. namestnik ima dotično pooblastilo že v rokah. Minister Ziemalkovski je pred svojim odhodom na Gališko obljubil, da hoče zabraniti protiruske demonstracije, ker pa tega ni dosegel, je njegova veljava spodkopana. Tudi grof Potocki, pravijo, pri teh okoliščinah ne bode hotel več ostati ces. namestnik, ker so njegovi nazori v nasprotju z večino deželnega zbora. Grof Potocki je namreč eden tistih poljskih plemenitašev, ki Rusiji niso ne le nesovražni, ampak še priporočajo prijateljsko zvezo in spravo z njo. Dopisnik „Vat.“ piše, da se adresa v zboru še brala ne bo, še manj pa obravnavala. Res je bil zbor včeraj sklenjen, preden je začel pretresovati adresu.

Obravnave o **colni** zvezi z Nemčijo so končane, pa natančneje določbe se še niso objavile.

Državni zbor, ki se 4. septembra zopet snide, bode obravnaval preustrojo davkarskih postav.

Vnanje države.

Rumunska ni z Rusijo sklenila nove pogodbe, pač pa se bode vojna vdeležila vojske pod osebnim poveljništvom kneza Karola. Vsled tega je oddelek vojakov pri Korabii že šel čez Donavo, in kadar bo most dodelan, pojde za njim knez Karol z glavnim delom armade.

spisatelj, pa tudi s tem obogatil rusko literaturo. Tako je on izdal metropolita Evgenija „Slov svjetskih pisatelj“ (1845), na dalje „Sočinenija arhiepiskopa Innokentija (1847), Šafařikove „Slavjanskija drevnosti“ (1848) prevedene po profesorju Bodjanskim, za koja je on tudi Šafařiku, koji mu je svoj rokopis v avgustu l. 1835 v Pragi priobčil, precej pomagal, kakor spisatelj sam v predgovoru spominja; na dalje „Sočinenija“ Pisemskega, Kokoreva in Glinke, komedije Ostrovskega in Stahoviča, drame Meja, Polanskega in gr. E. P. Rostopčine itd.

Kdor pogleda na to vrsto spisov, koje je Pogodin od l. 1823 izdal, kdor pomisli, da tečajem pol veka ni minulo skoraj nobeno leto, koje ni prineslo na svitlo po eno ali več del iz Pogodinovega peresa, ta se zares ne bode mogel načuditi tolikej delavnosti tega ruskega učenjaka. Pa k temu ljubi Pogodin v svojih delih kratkost, mili se mu v aforizmih izraževati svoje misli. Delavnost je njegova vsestranska; tiče se vsega življenja, vseh odnošajev, vseh interesov ruskega naroda. Ali najmileja mu je prošlost ruske zemlje; njej je posvetil vse sile svoje od zgodnje mladosti; ker v povesti vidi on „učiteljico življenja“,

koja bode narodu najvarnejši kašipot za bodočnost. Obširne in raznolike historične razprave Pogodinove so znatno pripomogle, da se je utrl pot v Rusiji najnovejši historični šoli, koja motri narod kot živo organično celino, ter izpituje in črta vsestranski njen stoletni razvitek. Od onih dveh smerov, ki sta v duševnem življenju in v književnosti zavlada v Rusiji, oklenil se je Pogodin odločno Slovanom prijaznega, ali tako, da tudi proti zapadnjačkemu ni bil nepravičen. On je bil Slovanofil in vnet častivec Petra Velikega. K pomirjenju obeh smerov pripelje ga prvotno znanimanje tako z občno evropsko, kakor posebej z rusko historijo, čim je bil prisiljen proučiti zapad z njegovimi prednostmi in zmotami, po razvitku zapada omeriti rusko prošlost. Iznačavanje in poznavanje povesti slovanskih narodov pa mu je služilo v književnih delih kot posredujoč članek izmed obeh smerov. Pogodin je tedaj zastopal to misel, da se narod kot živ organizem ima organički iz svojih moči in primerno svojim silam razvijati, ter da se vsled tega ima ruska in slavenska narodna osebina, primereno samoraslejši osebnosti svojejši čim samostalnejše razvijati. Ali ni bil protivnik stranskim prosvetnim življenjem, samo ako se ti v

duševni život narodni tako pretočijo, da se s samoraslimi življi naroda popolnoma zlijejo. To ravnovesje izmed enega in drugoga smera se opazuje v onih historičnih delih Pogodinovih, na koja niso uplivala dnevna vprašanja. Ali kjer Pogodin odbija nepravico zapada proti Rusiji in Slovanstvu, se je dal zapeljati po nazorih o razpadanju evropskega društva in vseh njegovih odnošajev. „Zapad se je preživel — piše Pogodin — ostarel, iztrošil in treba mu pomlajenja kakor iztoku treba buditelja. V Evropi nimajo več vere, sploh govoreč, Strauss in naslednici njegovi so dopeljali protestantizem ravnim putem k skrajnemu cilju, k propadu t. j. neverstvu“. Ali ti vzklici so rečeni pod utiskom, ker zapad brani Turstvo proti slovenskemu krščanstvu. Ko bi na francoskej spomenici z nadpisom: „katolicizem, protestantizem, islamizem“ ktera je bila izdelana l. 1854 povodom iztočne vojske in koja je Pogodin, ko je ono pisal, pred očmi imel, izražen bil „credo“ zapadne Evrope: tedaj bi se seveda njegovej tožbi težko moglo kaj prigrvoriti.

Zasluge Pogodinove so priznane v Rusiji, v Slovanstvu in v nepristranskem inostranstvu, koje se počasi privaduje misli, da je treba

Turčija žuga Grški, da bode prijala Atene, če bi se na grških mejah vnel vstanek. Zanaša se, da bi ji v tem slučaju pomagalo angleško brodogradništvo.

Na Italijanskem vlada silna vročina, vzlasti je v Rimu skoraj nemogoče prenašati jo. Sv. Oče so od nje neki tako prevzeti, da se jim ne ljubi še jesti in da le toliko uživajo, kolikor jim je neobhoročno potreba, da se ohranijo pri življenju.

Izvirni dopisi.

Iz Štajerskega, 28. avgusta. (O zedinjenji slov. časopisov.) Nedavno si poiščem nalašč v zgodovini kapitel: boj Rimljanov zoper Albane; dalje ko berem, nemiren postajam in čutno spremljam izid boja, kakor da bi bil vidil, kako Horacij z ostalimi tremi Kuracijskimi brati ostane in zvičajno posamezno ločene uniči, akoravno je cela albanska vojska bratom klicala, da naj se ne ločijo. Žalibog, da mi Slovenci še sedaj o slogi „govorimo.“ Naj pride prvakov obojih prejšnjih strank mogočen „fiat“ brez dolgih razgovorov v potrebi, drugega pri tej reči ni predlagati! To je ravno vzrok, da ne rečem prokletstvo slovanske situacije, da smo dosedaj Slovani vedno le složni bili v neslogi. Je li sploh zedinjene nemogoče! Ako govorimo o „darovanju ali premeštetovanju programov“, bi bila sloga gotovo nemogoča; sloga pa je sprava in ta bi programe spremenila v nov program in tako sloga ni nemogoča. Prejšnji mladi pritrdijo točki „zagovarjati versko prepričanje“ in stareji priznajo „potrebo prave svobode“; obe stranki lahko pritrdite, da ni bilo vse prav, kar je bilo, zlasti kar je bilo nepotrebne, in nov odbor sloge bi imel starih in mladih glasov za izvršitev! Večina obojih strank je spravljubna. Boj liberalizma res še ni dokončan, pa menda slovanska kri tudi ni voda.

Pa bode kedo rekel: nemogoče je, se pečati z duhovnom. Z duhovnom se pečati bi te tedaj osramotilo, s kojim si se šolal dosti let, pečati se pa z mestnim rokodelcem ali škricem, da sta le liberalna, bi bilo bolj častno? Nemogoče je ideje mladih prenašati? Misli, da je zmota; brača se ima potrpežljivi prenašati od drugorodcev in to ravno z ljubeznijo, ki bo zmota hitreje odpravila ter jo

tudi Slovanstvu, kot mlajemu članu človečanstva odstopiti primereno mesto med kulturnimi narodi. Počemši od carske akademije znanosti v Petrogradu, koja ga je že v svoj krog l. 1826 poklicala, ni v Rusiji nobenega učenega društva, koje se ne bi ponašalo, da more Pogodina šteti med svoje članove. A koliko je vse društvo rusko cenilo Pogodina, to je najjasneje zasvedočilo prigodom spomenjene 50 letnice, o kojej sem spomnil na početku tega govora. Na svojega vernega sina grobu, ki se je odprl dne 8. (20.) decembra l. 1875 v Moskvi, zajokala je vsa Rusija, ker je v njem izgubila delavca na polju prosvete, ki ni pol in še več svojega veka ne ene minute svojih rok križem držal. Hrvatska akademija, komaj je postala, že je izbrala Pogodina v glavnej skupščini od 25. julija l. 1867 za svojega počastnega člana, da se s tim odolži tolikemu zastopniku ideje o prosvetnej vzajemnosti slovanskih narodov. A danes mu pošilja na grob v daljno Moskvo iz te dvorane pri tihej Savi zasluženi lovorov venec.

Pruredil Prof. J. St.

hudega prepričala kakor če zato izvoli druga sredstva. One že v tej reči že dvakrat navedene besede v tretje povdarjam: „In necessariis unitas — in accidentabilis libertas“. To bi bilo „fortiter in re suaviter in modo“ — sicer pa še čakaj par let, da liberalizem še bolj razjeda in si ogleduj pozneje narodnost, ki je gotovo zgubljena, če ne ob enem tudi vera. Le pogledjmo na moč časopisja ob času sloge in Tomšičevega „Naroda“; bil je „Narod“ v roci vsacega narodnjaka in marsikterega nemškega poštenjaka, po kavarnah in gostilnicah — glas slovenski je bil znan povsod — in zedinjeni smo marsikaj odločnega dosegli; sedaj se marsikteri omahljiv domorodec že drži sovražnega časopisja, ali nemčurskega društva; naš glas razdvojen, ker v 2 listih natisnjen, političnemu dremanju daje povod, in mnogoterim izgovorom zaradi nedoločnega obnašanja.

Prašajmo se: kaj smo dosegli v neslogi? Odgovor bo ravno provzročil slog. Dajo mogoče, kažejo nam zadnje volitve, zaželjeni tabori pa hrvatski „Obzor“.

Da je ravno sedaj primerni čas sprave, to nam pravi južno prašanje, ki se ravno sedaj rešiti ima; ondi se naši bratje borijo za vero in svobodo, za kar se Slovenci razločeni potegujejo. Bodemo mar čakali, da bomo vsi enih misli tudi v nebistveni reči? Ali čakamo mar na dobo, o koji nekteri mislijo, da bo vsak slovenski modroslovec ob enem že dovršen bogoslovec in vsak bogoslovec ob enem modroslovec? „Nesloga sedanja bi bila le vkrepčanje tujčeve pete pa poteptanje lastnega.“

Z Dunaja, 27. avgusta. Adresa gališkega doželnega zbora je edina zadeva, ki v notranji politiki vzbuja pozornost naših državljanov. Adresa obstoji iz 4 delov, ki bi se pa vsi prav lahko sprejeli brez kake premembe in brez dolge obravnave, izvzemši 3. odstavek, ki je bil ravno zaradi tega že raznotero spremenjen in bi bilo najbolje, da bi se čisto izpustil. V prvih dveh odstavkih deželni zbor namreč izreka svojo zahvalo za dobrote, ktere Galicija vživa pod vladno cesarja Frančiška Jožefa, ker se med vsemi poljskimi deželami edina raduje človeštvu najdražjih darov vere, narodnosti in omike. V tretjem odstavku pa govorec od vnanjih zadev adresa pristavlja: „Želj in potreb deželnih sedaj nočemo natančneje razkladati, ker ni čas ponavljati notranjih preprirov, ko tako važni dogodki zahtevajo zedinjenje vseh moči in vse sile cesarstva.“ Če Poljaki mislijo, da sedaj ni čas ponavljati zahteve gališke samostalnosti, ki vendar le samo notranje razmere zadevajo, je sedaj še dosti manj primerno vzbujati poljsko vprašanje, kakor se zgodi v četrtem odstavku, ki zahteva, da naj se ozir jemlje na zgodovinske in narodne pravice narodov vzhodne polovice evropske — kar je samo na sebi čisto prav in pravično — ter konečno pravi: „Poljski narod je vsaki čas neomahljivo stal na strani verske svobode proti siljenju vesti, na strani vednosti, nasproti nevednosti, na strani svobode, nasproti zatiranju, na strani zahodne omike, nasproti groznim napadom vzhodnim. Poljaki, dasi čez 100 let že oropani svoje potitične samostalnosti, niso zmožnosti svojega obstauka še prav nič zgubili, zaradi tega njihov neupogojen duh še danes vedno stoji na tisti strani, s katero so po stoletja dolgi zgodovini in nezmerljivih žrtvah zraščeni.“ Poslanec Gross je zahteval, da bi se morale narodne in zgodovinske pravice še bolj povdarjati, Czartoriski pa je svaril pred zmoto, kakor da bi sedaj bil primeren čas delati si posebejno upanje glede

narodnih zadev. Če sedaj ni čas, kakor adresa sama povdarja, razkladati želj in potreb deželnih, je gotovo še manj primerno vzbujati poljsko vprašanje in dražiti mogočna soseda, kar bi silno škodovalo avstrijski politiki in še bolj potežilo njeno že samo na sebi težko stališče v vzhodnem vprašanju. Adresa bi nič svoje veljave ne zgubila, če bi se dotični odstavek čisto opustil, povdarjaje oktobersko diplomu in pred vsem svetom izrekovaje svojo zahvalo za dobrote, ki jih Poljaki edino le pod žeslom avstrijskim uživajo. Vendar pa ni upanja, da bi se to zgodilo, če bodo večino vodili tisti nazori kakor so vladali v dotičnem adresnem odboru. Pa Poljakom avstrijskim bo to malo pomagalo in prav je imel dopisnik nekega vradnega lista, ki je rekel, da bodo sicer v Galiciji čutili nasledke, če bodo v adresi segli predaleč, ča pa ne bo imela nobenega vpliva na našo vnanjo politiko.

Domače novice.

V Ljubljani 1. septembra.

(*Papežev nuncij mgn. Jakobini*), ki je bival sedaj v Šleziji pri grofu Larišu, je 30. avgusta prišel v Krakove ter bode tam posvetil novo cerkev misijonarjev.

(*V Alojznico*) so bili za prihodnje leto na novo sprejeti: Za II. razred: Erker Alojzij od Stare cerkve na Kočevskem, Kržišnik Jožef iz Št. Lenarta pri Selcah, Pavlin Franc iz Smednika. Za III. razred: Žužek Alojzij iz Planine. Za IV. razred: Šušteršič Franc iz Glinc. Za V. razred: Bulovec Miha iz Kranja, Höningmann Franc in Spodnje Ložine na Kočevskem. Za VI. razred: Kušar Franc iz Reteč, Sturm Janez iz Leskovca pri Poljanah.

(*Nova razdelitev všolanih krajev v Ljubljani*). Ker so pričujoče šolsko leto hiše v Ljubljani dobile nove številke, razdeljuje se s početkom prihodnjega šolskega leta tudi na novo šolski okraj. Krajni šolski svet je tedaj z dovoljenjem c. k. okrajnega šolskega sveta vkrenil tako-le: 1. v II. petrazredno deško šolo na Cozovi cesti je všolan: a) II. oddelek (Šent-Jakobski del); b) III. oddelek (dvorni del) in c) predkraji Hradickijeva in Kurja vas; — 2. v mestno dekliško šolo na Šent-Jakobskem trgu je všolan: a) II. oddelek (Šent-Jakobski del); b) Krakovo in Ternovo in c) predkraji: Hradeckijeva in Kurja vas; 3. v I. petrazredno ljudsko šolo: a) I. oddelek (šolski del); b) IV. oddelek (kolodvorski del); — 4. v nunsko dekliško šolo je všolan: I. oddelek (šolski del); b) III. oddelek (dvorni del) izvzemši Krakovo in Ternovo, in c) IV. oddelek (kolodvorni del). — V šolo za silo na Mahu je všolan V. okraj namreč predkraji: Havptmanca, Hovca, Karolinina zemlja in Černa vas. — Po tej razdelitvi se bodo tudi šolski otroci v šolo vpisovali; le ko bi ena ali druga teh šol imela biti prenapolnjena se bode pozneje kaj preuredilo. Ko bi stariši med šolskim letom stanovanje spremenili, in se preselili v kak drug šolski okraj, tako ostane otrok do konca leta v tisti šoli, v katero je bil sprejet ob začetku leta. — Šolsko vodstvo mestnih šol se bode strogo ravnalo po teh pravilih.

„Uč. Tovariš“.

(*„Vdovsko učiteljsko društvo“*, „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“) ima svoj občni zbor v četrtek 27. t. m. pri Virantu h. št. 139. — Ob 8. je sv. maša v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu in ob 9. zboruje najprej vdovsko društvo in potem drugi društvi. Program navadni pri občnih zborih. — Pri slovenskem učiteljskem društvu se bode tudi

razgovarjalo: o šolskih knjigah na slovenskih ljudskih šolah, o pomočnih knjigah in o petji in godbi po selskih šolah. — Vdovsko učiteljsko društvo ima premoženja že 34.550 gld. v obligacijah, in 1293 gld. 63 1/2 kr. pa drugod naloženih in gotovine. Prihodki za čas od 1. sept. 1876 do konca avgusta 1877 so znašali 2050 gld. 93 1/2 kr., stroški pa 1715 gld. 42 kr. Pokojnine se ie vdovam v tem času izplačalo 930 gld. 12 kr.

(† *Petelin Franjo*) iz Polhovega Gradca, dijak do VI. razreda gimnazijskega, potem potrjen vojak, je umrl v Kresnu.

G. Avg. Vester, rojak Kranjski, pride iz Pančove za profesorja na učiteljsko izobraževališče v Budejovice (Budweis).

(„*Turški list*“) 30. t. m. piše: Kaplan v Radečah pri Zidanem mostu bo vsled prošnje ondašnjega srenjskega zastopa (ali Tagblattovega hujskanja? Vred.) glede na to (in Erwägung), da je pri zadnjih deželnih volitvah vzbudil nered (Excesse), ter v svojih pridigah pohujšanje dajal (?) in mir kalil, prestavljen na drugo faro (wird einer andern Pfarre zugetheilt werden)!!! Po tem takem bi imeli srenjski zastopi pri prestavljanju duhovnikov prvo besedo?

(*Vdova ranjega knjigotržca Klerra*) nazonanja, da bode obdržala knjigotrštvo in da bodo vsi naročniki pri nji dobivali nadaljevanje naročenih zabavnih časopisov, ter se jim ni treba oglašati pri drugih bukvarjih, kakor jim priporoča neki inserat v Ljubljanskem „Tagblattu“ v št. 199.

(*O silni suši*) prihajajo nam od vseh strani jako žalostna poročila. Poljski pridelki bodo sploh jako pičli in slabi, če nam Bog kmalo ne pošlje pohlevnega dežja. Zgodnja ajda je že vsa zvenela in ne bo skoraj nič zrnja obrodila, poznejše vsejana pa bi si še opomogla, če bi jo kmalo dež pomočil. Na Gorenjskem imeli so ta teden nekoliko dežja, ki je segel do Ljubnjega, na Dolenjskem in na Štajarskem pa suša strašno pritiska. V nekterih krajih usahnili so že studenci in ljudem pa živini primanjkuje vode. Tudi v Ljubljani so že usahnili nekteri vodnjaki, Ljubljanica pa je tako majhna, da bi jo človek skoraj povsod lahko prebredel. Danes ponoči je nekoliko deževalo.

(*Neki nekoliko pijan človek*) je včeraj na mestnem trgu razbil šipo pri neki prodajalnici. Pred škofijo ga primeta dva policaja, pa se jima je vrgel na tla in se tako upiral, da ga nista mogla spraviti na kviško. Še le potem, ko je prišel še tretji policaj in ga zgrabil za noge, odnesli so ga na rotovž.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Nikolaj Križaj pride iz Dragatuša za kaplana na Ig, č. g. Anton Zupančič pa iz Cerkelj k sv. Jakobu v Ljubljano. Čč. gg. Janez Pogačnik, bivši kaplan pri sv. Križu poleg Turna in Nace Ključevšek, kaplan v Svibnjem, se podasta v začasni pokoj. — Razpisana je stolna dekanija, pa kuracija Budanje pri Vipavi.

— Godba pa gosli so obligat za učiteljske pripravnike, ker so 4 v Mariboru zaradi tega pri izpitu padli, med tem pa imamo na Slovenskem še mnogo ljudskih in srednjih nemških šol, v katerih slovensčina ni obligat; na graški višji realki si učenec sam izvoli med francoščino in slovenščino, ako je Slovenec; vsi drugi imajo francoščino obligat mesto drugega deželnega jezika, kterega so oproščeni.

— Boj z medvedom. 22. avgusta so bili medvedje napali živinsko čredo v Kabala-

pojanskem gozdu ter raztrgali 3 vole. Pastirji so vsi preplašeni hiteli k cesarskemu gozdarju Krištofu, izvrstnemu in hudemu lovcu, ki se je s svojim pomočnikom vzdignil in šel za medvedi, ne da bi bil to prej svojim višjim naznanil. Komaj se nastavita, že pride velikansk kakih 10 do 12 let star medved. Krištof ustrelil dvakrat, in medved se silno rujoveč zavleče v goščavo. Tudi pomočnik ustrelil dvakrat, pa se ne ve, ga je li kaj zadel ali ne. Ko lovca zopet nabašeta puške, gresta po sledu za medvedom, kterega najdeta komaj 100 korakov daleč, ko je ležal na tleh in lizal svoje rane. Lovca ga zapazita, ko sta bila že prav blizo in nista mogla več nazaj. Krištof ustrelil, pa v tistem hipu skoči medved na kviško, se spusti na lovca in ga začne mesariti. Tudi pomočnik ustrelil, pa medved imel je še toliko moči, da je tudi še nanj planil ter mu zlomil roko in nogo. Po strašnem boju na življenje in smrt se mrcina od 5 strelav zadeta zgrudi na tla in pogine. Pa tudi gozdar Krištof bil je že izdihnil svojo dušo, pomočnik pa je tako strašno zdelan, da bode težko okreval. Koža medvedova je 10 čevljev dolga, taca pa na podplatih meri 14 palcev.

— Milostljivi knez in škof lavantinski so za po toči poškodovane siromake gornje-radgonskega in ljutomerskega okraja darovali 50 gld.

— Častno srenjčanstvo podelila je občina Legen č. g. dr. Šucu v Sl. Gradcu in mu umetno izdelano diplomu izročila. Čestitamo!

— Kurman in Gatti znana nemškutarja v fari sv. Lovrenca v puščavi sta tožena, ker sta pri srenjski volitvi s ponarejenim pooblastilom sleparila.

— Obesil se je na nemški kalvariji pri Mariboru služni mož Franc Kolbič, ker ni dobil nikder zaslužka.

— Ilustriranega zabavnika „Deutscher Hausschatz“ prišel je ravnokar na svitlo 17. snopič, ki enako prejšnjim obsega veliko lepega in mikavnega berila. V njem se namreč nahaja: Die Tochter des Carlsten. Lebensbilder aus Spanien von A. de Lamothe (Fortsetzung.) — In der Mammuth-Höhle in Kentucky. Von Dr. Karl Löffler. — Katharina von Medici und die Bartholomäus-Nacht. Von Dr. Stelcer (Fortsetzung und Schluss.) — Der Thassilo-Kelch des Stiftes Kremsmünster. — Künstliche Erzeugung von Kälte und Eis. Von Franz Hasslacher. — Die Wiege des Franziskanerordens. Von Hermann Houben. — Im Walde. Aus dem noch ungedruckten poetischen Nachlass von H. A. Schaufert. — Bilder aus der Vogelwelt. Von Georg Frhr. von Dyherrn. III. Ein gefangener Aelpler. — Augustinus Paulus Wahala, Bischof von Leitmeritz. (Zu seinem fünfzigjährigen Priesterjubiläum.) — Warum? Gedicht von Franz Alfred Muth. — Der Hitzschlag auf Truppenmärschen. Von Dr. K. Ringler. — Das Valsertal in Graubünden. Von Julius Dietzendanner. — Die Goldelfenbeinstatue des Zeus zu Olympia. Von Emil Gotschlich. — Allerlei. Podobe ki se v tem snopiču nahajajo, pa so: Vom europäischen Kriegsschauplatz: Uebergang der Russen über die Donau bei Simnizza in der Nacht zum 27. Juni. Nach einer Skizze von E. Szathmari. Landung russischer Truppen im Hafen von Sistowa. Nach einer Skizze gezeichnet von K. Katzler. — Sommerfrischler im Hochland. Gemalt von G. Mali. — Thassilo Kelch nebst zwei Leuchtern im Kremsmünster Stifte. — Sion in der Schweiz. Von Ludwig Dill. — Assisi. Von G. Bauernfeind. — Der

italienische Familienschirm. Von G. Rohn. — Alpen Flüevogel (Accentor alpinus) — Augustinus Paulus Wahala, Bischof von Leitmeritz. — Gute Rast. Originalzeichnug von L. Sckell.

Ta zabavnik je pisan v pravem katoliškem duhu, lahki in umevni besedi, zato ga iskreno priporočamo z željo, da bi spodrinil druge enake pa v slabem duhu pisane zabavne časnike in se med katoliškimi izobraženimi družinami čedalje bolj in bolj razširjal. Cena vsakemu snopiču, kterih na leto izide 18, znaša 24 krajcarjev; po vrhu dobi vsak naročnik, ki doplača 72 krajcarjev, izvrstno z oljnatimi barvami natisnjeno podobo: Smrt sv. Jozefa, ki je krasen kinč za vsako sobo.

— „Volksfreund“ na Dunaji je 30. avgusta neh al izhajati.

Eksekutivne dražbe.

3. septembra: 2. Bobnovo imetje v Rudolfovem. 2. Mustar iz Kuželovca v Žužemberku. 2. Bohine z Visokega, 3. Kepic iz Podreč, oba v Kranji.

4. septembra: 3. Žele iz Št. Petra, 3. Bobek iz Nove Žiče, Žele iz Hrastja, 2. Debevc iz Postojne, 3. Čelhar iz Št. Petra, 1. Penko iz Petelin vsi v Postojni. 2. Sternad iz Gorenjega karteleva, 2. Gorše iz Krke, 2. Aidič iz Dolenjega Kamenja, 2. Paulin iz Črne vasi, 3. Kralj iz Pristave, 2. Žagar iz Dolenjega karteleva vsi v Novem mestu. 2. Slanc iz Knježaka, 2. Čekada iz Bistrice, 2. Tomšič iz Knježaka, 2. Sekarn iz Bistrice vsi v Bistrici. 2. Bratanič iz Trnovca v Metliki. 2. Smukavec iz Kroke v Radolici. 1. Zupančič iz Ripoveca v Trebnjem. 2. Kofler iz Oneka v Kočevji. 1. Urbič v Ratečah.

Štajarske v III. 1. septembra Jan. Spričnik v Ruperčah 2863 fl., Juri Koletnik v Stari gori, Jan. Novak v Zdolah; 5. sept. Martin Golob v Globokem, Fr. Cvetko v Bojanem 1660 fl. 6. sept. Jan. Krajnc v Poprežu 1031 fl. 7. sept. Maria Anderluh v Korpuli 935 fl.

Telegrafične denarne cene 31. avgusta.

Papirna renta 64.20 — Srebrna renta 66.65 — Zlata renta 74.57. — 1860letno državno posojilo 111.50 Bankine akcije 836 — Kreditne akcije 202.25 — London 119. — — Srebro 104.10. — Ces. kr. cekini 5.67 — 20 frankov 9.59 1/2.

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so predrago soprogo, oziroma, mater, hčer, sestro in svakinjo

Nikico Karlin rojeno **Florjan-ovo**,

v tako obilnem številu spremiti blagovolili na zadnjem potu, posebno pa onim gospem in gospodičinam, kakor tudi narodnej Čitalnici, ki so jej poslali na gomilo toliko krasnih vencev, izrekajo najtoplejšo zahvalo, ter priporočajo milo ranjko v blag spomin

žalujoči ostali.

V Kranji 28. avgusta 1877.

Slomšekove pesmi

se še vedno dobivajo: v Celji pri F. Geigerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohorja, v Gorici pri Wokulotu, v Ljubljani pri J. Lerherju, v Mariboru pri Ed. Frincu, v Ptuj pri W. Blankeju, v Trstu pri Colombo Coen-u, trdovezane po 1 gl., broš. po 90 kr.; pri gosp. izdatelju Mih. Lendovšek-u v Ptuj (Pettau) pa vezane po 80 kr., broš. po 70 kr.

P. n. čast. duhovščina in slavna šolska vodstva se še posebno opozorujejo, da je ta knjiga za darila pridnim šolarjem kaj pripravna! (3)